

RANA KOMUNIKACIJA I JEZIČNI RAZVOJ: INTERDISCIPLINARNI PRISTUP

MELITA KOVAČEVIĆ

UDK: 376.36

¹ Odsjek za logopediju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

U tekstu se raspravlja o tradicionalnim pristupima navedenih područja rane komunikacije i jezičnog razvoja te se daje kratki uvid u povijesni razvoj područja. Razvoj suvremenih tehnologija, razvoj znanosti i poboljšanje životnih uvjeta dovodi do izražene potrebe za interdisciplinarnim pristupom koji dovodi do kvalitetnog pomaka u znanosti i praksi, ali i koji nužno zahtijeva prilagodljivost i drugačije obrazovanje stručnjaka svakog pojedinog područja. Analizom preduvjeta i razloga koji su doveli do drugačijih pristupa te raspravom o postojećim i mogućim posljedicama interdisciplinarnosti, ovaj uvodni tekst uvodi čitatelja u niz izrazito raznorodnih članaka čije zajedničko obilježje čine istraživanja u ranom čovjekovom razvoju s naglaskom na komunikacijsko-jezični razvoj.

Ključne riječi: rana komunikacija, jezični razvoj, interdisciplinarnost

Područje rane komunikacije i jezičnog razvoja tradicionalno su bila područja za koja se unaprijed znalo kojoj struci pripadaju. Komunikacijom djece u ranoj dobi bavili su se psiholozi, jezičnim razvojem lingvisti, a ako je bilo riječi o poremećajima u ranom jezičnom razvoju, na scenu su stupali logopedi. Pri tome se uglavnom tim područjima prilazilo na vrlo pojednostavljen način, prvenstveno određujući njihov značaj za upravo taj segment čovjekova razvoj bez naglašavanja isprepletenosti s drugim aspektima razvoja ili ne naglašavajući njihov utjecaj na razvoj tijekom kasnijeg života. Postojala je i neusuglašenost u nazivlju, koja je postajala tim veća poteškoća ako nije postojala svijest o različitosti pojmovlja.

Pogledajmo na trenutak što nam o ovim područjima kazuju razni rječnici, pojmovnici i enciklopedije. U Psihologijskom rječniku (Petz, 1992) *komunikacija* se jedino tumači kao proces odašiljanja, prenošenja i primanja poruka. *Jezič* se u istome rječniku uglavnom određuje kao jezikoslovna kategorija, a nespominju se ni jezični razvoj ni neki aspekt njegova značaja za djetetov razvoj općenito. Međutim, kod natuknice *govor* spominje se razvoj govora, njegov odnos s

mišljenjem te se čitatelj upućuje na *psiholingvistiku*. Autor rječnika navodi da je psiholingvistika naziv koji se sve više upotrebljava kao sinonim za psihologiju govora (jezika). U nastavku navodi da područje psiholingvistike uključuje različite discipline, no da su joj glavne metode psihologijske. Za razliku od toga enciklopedijski rječnik psihologije iz 1979. godine (ur. Eysenck, Arnold, Meilli) *jeziku* posvećuje značajno više pozornosti promatrajući jezik kao lingvističku kategoriju, ali i njegovu vezu s komunikacijom, govorom te naglašava različitosti u pristupu jeziku, pri čemu autori ne zanemaruju ni aspekt jezičnih poremećaja. Slični je odnos i prema pojmu *komunikacije* koju razmatraju iz različitih perspektiva i njezin odnos s različitim područjima. Za *psiholingvistiku* naglašavaju njezine interdisciplinarne interese i heterogenost, međutim kad navode područja na kojima se temelji i na što je usmjerena lingvistika je na prvom mjestu, a psihologija tek na četvrtom, nakon lingvistike, komunikacije i informatologije. U različitim suvremenim udžbenicima razvojne psihologije teme rane komunikacije i jezičnog razvoja donekle su obrađene, no pretežito kao poglavlja unutar nekih većih